

9. Канделаки Т. Л. Семантика и мотивированность терминов. [Текст] / Т. Л. Канделаки. – Издательство «Наука», 1977. – 166 с.
10. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. [Текст] / В. І. Карабан. – Вінниця : Нова Книга, 2004. – 576 с.
11. Квитко И. С. Термин в научном документе. [Текст] / И. С. Квитко. – Львов : Издательское объединение «Вища школа», 1976. – С. 125.
12. Квитко И. С. Терминологические проблемы редактирования. [Текст] / И. С. Квитко, В. М. Лейчик, Г. Кабанцев. – Львов : Высшая школа, 1986. – 151 с.
13. Коваленко А. Я. Научно-технический переклад : [Текст] / А. Я. Коваленко. – Тернопіль : Видавництво Карп'юка, 2004. – 284 с.
14. Комарова Р. И. Терминосистема подъязыка евристики (на материале англ. яз): автореф. дис. ... канд. филол. наук / Р. И. Комарова. – Одесса, 1991.
15. Кубрякова Е. С. Язык и знание : На пути получения знаний о языке : Части речи с когнитивной точки зрения. Роль языка в познании мира [Текст] / Е. С. Кубрякова. Рос. академия наук. Ин-т языкознания. – М. : Языки славянской культуры. 2004. – 560 с. – (Язык. Семиотика. Культура)
16. Левковская К. А. Теория слова, принципы ее построения, аспекты изучения лексического материала : [Текст] / К. А. Левковская. – Москва : Русский язык, 1962. – 296 с.
17. Лейчик В. М. Терминоведение. Предмет, методы, структура : [Текст] / В. М. Лейчик. – М. : Книжный дом «Либроком», 2009. – 256 с. – (Изд. 4-е)
18. Лотте Д.С. Основы построения научно-технической терминологии : [Текст] / Д. С. Лотте. – М. : Издательство Академии Наук СССР, 1961. – 157 с.
19. Реформатский А. А. Введение в языковедение / А. А. Реформатский / [Под ред. В. А. Виноградова]. – М. : Аспект Пресс, 2000. – 536 с.
20. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія [Текст] / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля – К. – 716 с.
21. Скороходько Е. Ф. Термін у науковому тексті : [Текст] / Е. Ф. Скороходько – К. : Логос, 2006. – 99 с.
22. Табанакова В. Д. Идеографическое описание научной терминологии в специальных словарях. Дисс... докт. филол. наук : 10.02.21 / Табанакова Вера Дмитриевна. – Тюмень, 2001. – 285 с.
23. Циткина Ф. А. Терминология и перевод (к основам сопоставительного терминоведения) : [Текст] / Ф. А. Циткина. – Львов : Издательство при Львовском государственном университете. Издательское объединение «Вища школа», 1988. – 157 с.

УДК 821.161

О. А. Шумейко,

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків

ЗАСАДИ ЛІНГВІСТИЧНОГО АНАЛІЗУ КОМІЧНОГО В УКРАЇНСЬКІЙ ПОЕЗІЇ

У статті досліджено теоретичні засади лінгвістичного аналізу комічного в українській поезії, висвітлено сутність комічного як категорії естетики й лінгвістики на основі праць з теорії комічного, з'ясовано стан розроблення проблеми та визначено особливості методики аналізу комічного в поетичній мові.

Ключові слова: поетична мова, комічне, іронія, гумор, сатира, сарказм, ідіостиль, образ.

ОСНОВЫ ЛИНГВИСТИЧЕСКОГО АНАЛИЗА КОМИЧЕСКОГО В УКРАИНСКОЙ ПОЭЗИИ

В статье исследованы теоретические основы лингвистического анализа комического в украинской поэзии, освещена суть комического как категории эстетики и лингвистики на основе работ по теории комического, выявлен уровень разработки проблемы та определены особенности методики анализа комического в поэтическом языке.

Ключевые слова: поэтический язык, комическое, ирония, юмор, сатира, сарказм, идиостиль, образ.

USING LINGUISTIC ANALYSIS OF COMIC UKRAINIAN POETRY

In the article the theoretical basis of linguistic analysis comic in Ukrainian poetry, highlights the essence of the comic as a category of aesthetics and linguistics works based on the theory of the comic, revealed the state of development problems and peculiarities of analysis techniques comic in poetic language.

In modern science, the term «comic» is used as a generic term to describe a variety of phenomena that can cause laughter. Among the expressions of comic researchers isolated humor, irony, satire and sarcasm. At present there is no universally accepted definition of the content and scope of terms called comic types, specific relationships between humor, irony, satire and sarcasm, but in the end, the number of species comic. Difficulty theoretical development problems comic conditioned by the fact that some of its categories (especially irony) are seen as historically variables that reveal their semantic dynamics in different periods of literary-aesthetic and practical thought.

The object of analysis is a comic genres of Ukrainian poetry, Non humorous or satirical. This does not mean that the structure of the poetic text, which refers to the philosophical, or civil love lyric, the comic is something unnatural. On the contrary, it is functioning in these comic genres of modern Ukrainian literature demonstrating its crucial role, which is revealed in the semantic and compositional plan of a literary text. Another feature of the object of analysis is the lack of clear boundaries between the comic and nekomichnym and often implicit expression comic.

Language comic expression directly related to the peculiarities of Ukrainian poetic language of the second half of the twentieth century (suggestibility, appeals to extra-linguistic reality, conscious guideline to overcome stereotyped metaphors departure from the ideological cliches, major, pathos, irony as a language game, etc.).

Language units as elements of poetic image that sells comic (humorous, ironic, satirical, sarcastic) principle, characterized poetic grammar rules, including violations established in the language of traditional compatibility of the word, combining different styles of speech strata, deviation from the formative, morphological rules and so on. Syntagmatic localized language units poetic text at the same time are not located in their prospective and retrospective semantic relations of the structural elements of the poetic text.

Key words: poetic language, comical, irony, humor, satire, sarcasm, idiostyle, image.

Для сучасного українського мовознавства важливим є дослідження теоретичних засад лінгвістичного аналізу комічного в українській поезії.

Об'єктом аналізу є комічне в тих жанрах української поезії, що не належать до гумористичних або сатиричних.

Мета статті – дослідити теоретичні засади лінгвістичного аналізу комічного в українській поезії, висвітлити сутність комічного як категорії естетики й лінгвістики на основі праць з теорії комічного, з'ясувати стан розроблення проблеми та визначити особливості методики аналізу комічного в поетичній мові.

Предмет дослідження – висвітлення сутності комічного як категорії естетики й лінгвістики.

В українській філології помітне місце займають праці, присвячені аналізу прозових текстів. Посилена увага дослідників саме до художніх текстів не є випадковою. Її можна пояснити різними причинами. Художня свідомість – це одна із форм, – хоч і виразно своєрідна, – існування суспільної свідомості людини як соціальної особистості. Через світ художніх образів, створений письменником, читач сприймає світ узагалі. Комічне в художньому дискурсі – поезії, прозі, драматургії – постає не тільки як естетичне освоєння світу, але й як вираження неутілітарних істин цього світу. Факти, які в художньому тексті зображуються крізь призму комічного, самі постають як носії комічного начала, експлікують систему ціннісних координат ментального світу людини, важливих не тільки для митця, але й широкого кола читачів. Вони відбивають певні інтенції суспільного життя і акумулюють, синтезують різні сторони комічного, чим і забезпечується їхня евристична значущість. «Ословлення» комічного відбиває певний спосіб концептуалізації (сприйняття, оцінки та організації) світу. Якщо розуміти комічне в його широкому категорійно-естетичному смислі, можна стверджувати, що мовна репрезентація комічного – це створення певної художньої картини світу, і саме така картина, будучи своєрідною матеріальною формою існування комічного, містить інформацію про особливості взаємодії мови й дійсності, людини й соціуму, про здатність читача декодувати художній текст.

Розгляд означеної проблеми зосереджується навколо питань, які можна поділити на дві групи. До першої групи належать ті, що стосуються вивчення мовних засобів і художніх прийомів творення комічного. Оскільки в мовленнєвій практиці для творення комічного використовуються мовностилістичні ресурси різних рівнів (фонетичного, лексичного, фразеологічного, синтаксичного, графічного, сюжетно-композиційного), то їхнє вивчення спрямоване на виявлення типових засобів та визначення функціональних особливостей незалежно від характеру комічного.

До другої групи питань належать ті, що стосуються вивчення художньо-мовленнєвої практики, пов'язаної з різними типологічними виявами комічного – гумором, іронією, сатирою та сарказмом.

У сучасній науці термін «комічне» уживається як родове поняття на позначення різноманітних явищ, здатних викликати сміх.

Об'єктом комічного є суспільно значуще смішне, що може характеризуватися як невідповідність форми змістові, суперечність чи помилка, недосконалість, контраст. Комічне – одна з основних категорій естетики, що відбиває соціально вагомі суперечності. Суб'єктивне переживання комічного виявляється по-різному – від доброзичливої усмішки до злої насмішки, від веселого настрою до нестримного сміху. Сутність комічного полягає у суперечності.

Важливо відзначити, що для суперечностей, які породжують комічне, характерним є те, що перша за часом сприйняття сторона суперечності виглядає значною і серйозною на нас впливає, друга ж, яку ми сприймаємо за часом пізніше, – розчаровує своєю невідповідністю.

Джерелом комічного може бути не тільки підміна змісту, значення повідомлення, але й порушення міри, створення ілюзії. Тому сміх супроводжує викриття нікчемності, що претендує на якусь значущість, сміх зміцнює гідність людини. У комічному зображені соціальні явища, спосіб життя, діяльності, поведінка людей тощо, які перебувають у суперечності з об'єктивним ходом історії, із естетичними ідеалами, тому вони оцінюються негативно. Суперечності між значущістю форми й ніцністю змісту, які проглядаються завдяки критично налаштованому розуму, створюють комічність колізії. Комічне – це продукт розвиненої людської культури, здатність подивитися на себе збоку, піднятися над своїми повсякденними інтересами.

Комічне в літературі – це естетична форма критики, яка є творчо активною. Особливий її характер полягає в тому, що вона передбачає усвідомлено активне сприйняття, ставлення з боку реципієнта, який вдається до самостійної емоційно-критичної оцінки події, включається в процес творчого активного пізнання світу, що вимагає самостійної роботи думки щодо зіставлення естетичних ідеалів та явищ, які висміюються.

Говорити про мовні засоби комічного слід з обов'язковим урахуванням характерних іманентних особливостей смішного. Саме такий підхід може забезпечити висвітлення глибинних механізмів взаємодії комічного як життєвої реальності та її художньо-естетичної рецепції з особливостями використання мови як одного з головних засобів творення комічного.

Слід брати до уваги те, що об'єктом аналізу є комічне в тих жанрах української поезії, які не належать до гумористичних або сатиричних. Сказане зовсім не означає, що в структурі поетичного тексту, який належить до філософської, любовної чи громадянської лірики, комічне є чимось неприродним, навіть другорядним. Навпаки, саме функціонування комічного в цих жанрах сучасної української літератури демонструє його надзвичайно важливу роль, яка виявляється у смислово й композиційних планах художнього тексту. Ще однією особливістю об'єкту аналізу є відсутність чітких меж між комічним та некомічним, а також часто імпліцитне, приховане вираження комічного. Очевидно, зважаючи на цю особливість, деякі вітчизняні дослідники і стверджують, що «іронічний текст може бути не іронічним, і навпаки, будь-який текст у певному контексті перетворюється на іронічний. Іронія обмежена контекстом, але контекст безмежний. Річ в уміні, /мистецтві/ техне зіставляти різні ідентичності, тексти, дискурси і контексти задля неочікуваного ефекту» [2, с. 102].

Тому адекватне декодування дослідником комічного вимагає від нього особливої інтерпретаційної здатності, слід взяти до уваги роль адресанта й адресата (автора й читача) у встановленні художньо-естетичної комунікації.

Тенденції розвитку сучасної літератури демонструють деякі характерні риси, урахування яких послужило підставою для вагомих узагальнень щодо сутності та особливостей вираження комічного. Ідеться, зокрема, про спостереження шведського науковця Хосе Луїса Раміреса: «Власне буденний ужиток слова «іронія», не кажучи про етимологію, ширший і несвідомий з інструментальним уявленням про іронію як риторичну фігуру. Бо ми кажемо, що іронія уживається не лише коли ми виражаємо щось протилежне до означуваного, а й безпосередньо тоді, коли ми виразно викривлюємо смисл того, що кажемо, через нелєвість, скромність, замовчування чи інші причини. Крім того, ми називаємо іронією ті трагічні й комічні ситуації, де початок і фінал, засновки і висновки не узгоджуються з тим, чого мали б чекати логіка, справедливість чи тверезий глузд (sentido común). Визнане за класичною трагедією достоїнство відкривати іронію як стан(овище) людської істоти» [5, с. 196].

З огляду на те, що предметом дослідження є комічне в різних жанрах лірики, тобто сам предмет не локалізований ані окремим жанровим різновидом, ані творчістю одного поета, виникає кілька принципових питань, без відповіді на які неможливо максимально аргументовано й переконливо вирішити поставлені завдання. Справді, прагнення до вивчення певних тенденцій передбачає виявлення повторюваності, системності досліджуваних явищ, що відбуваються в межах поетичного метаконтексту української лірики означеного періоду, а не одного автора. Звичайно, при цьому не можна не звернути уваги на особливості поезики того чи іншого митця.

Складники поезики комічного повною мірою, підкоряючись загальним закономірностям розвитку поетичної мови ХХ століття, іманентно відображають її основні риси. Відтак постає питання про особливості новітньої поетичної мови та її диференційні ознаки.

Висвітлюючи питання про сутність поетичної мови, В. Калашник наголошує: «Розглядаючи поетичну мову як своєрідну лінгвістичну категорію, ми повинні виходити з естетичної природи, специфічності й неповторності мови в художньому творі. Разом із тим було б неправильним абсолютизувати цю неповторність, а також відривати розвиток поетичної мови від розвитку мови літературної» [4, с. 6]. Поетична мова як лінгвістичний та естетичний об'єкт потребує вивчення в усій притаманній їй складності, неоднорідності й суперечливості, діалектичній єдності всіх її компонентів. Важливо з'ясувати передусім ті ознаки поетичної мови, які відображають її історичну динаміку й дозволяють класифікувати поетичну мову як таку, що, зберігаючи свої універсальні типологічні ознаки (експресивність, суб'єктивність, естетичну значущість та ін.), постає водночас як конкретне історичне явище.

Із загальними особливостями художнього мислення та образного відображення дійсності тісно пов'язані такі характерні процеси, як активізація тропів (метафори, метонімії, гіперболи, оксюморона), посилення принципу невизначеності, активізація внутрішнього мовлення; при цьому, до загальних структурних принципів, що організують поетичну мову як особливу структурно-функціональну систему, належать такі найважливіші: накладання подібності на суміжність, контекстуальна полісемія, принципи контрасту, поєднання різнопланових явищ тощо.

Сутнісні ознаки української поетичної мови ХХ століття як явища окремої культурно-історичної традиції, узяті в усій повноті її формотворчих і змістотворчих чинників, функціональних комплексів, індивідуальних стилів і літературно-мистецьких шкіл, визначені в працях таких вітчизняних дослідників поетичного слова, як В. Калашник [3; 4], Е. Соловей [6] та ін. Українська поетична мова ХХ століття як своєрідний мовно-естетичний феномен відображає складність ідейно-художніх пошуків цілої епохи, а водночас і загальні, можна сказати, універсальні закони розвитку художньої думки. З-поміж типологічних ознак української поетичної мови означеного періоду, глибоко й більш детально описаних вітчизняними мовознавцями, можна насамперед виділити такі:

- настанова на художньо-естетичну реалізацію традиційних символів української культури, що стають структурно-смысловими домінантами поетичних надфразових єдностей, афористичних поетичних висловів і водночас виступають як ключові образи поетичного тексту й авторського словника;
- суб'єктивізація поетичної мови, її індивідуалізація, визначальну роль у досягненні якої відіграє новаторство поета, його мовотворчість;
- інтертекстуальність як один із виявів поетичної традиції, що формується різними чинниками: цитуванням творів попередників, поетичними ремінісценціями й натяками, актуалізацією фольклорних образів, символів;
- посилення значущості прийомів художньо-естетичної актуалізації звукової будови поетичного слова, використання паронимазії й поетичної атракції.

Поетична мова в цілому визначає засоби комічного, їх парадигму, обсяг. Розвиток поетичної мови безпосередньо позначається на особливостях мовного вираження комічного.

Одним із важливих принципів лінгвістичного аналізу поезики комічного є усвідомлення того, здавалось би, очевидного факту, що, розглядаючи виражально-зображальні засоби поетичної мови, дослідник має справу не з набором мовних одиниць, художніх засобів і прийомів, а з поетичними образами, утіленими в певних мовних формах. Поетичний образ, як і художній образ узагалі, характеризується такими ознаками, як цілісність, оцінність і динамічність.

Поетичний образ орієнтований на всю систему образів ліричного твору, з одного боку, і на неодномірну смислову глибину поетичного тексту – з другого, остання – в ідеалі – містить змістово-фактуальну, змістово-контекстуальну й підтекстову інформацію. Урахування саме цих особливостей має принципове значення для лінгвістичного аналізу поезики комічного, оскільки останнє, будучи прагматично орієнтованим елементом тексту часто маніфестується образами, що виражають зіткнення поетичних смислів, амбівалентність семантики, її виразну смислову перспективу, поетичну глибину.

Самі ж мовні одиниці як конструктивні елементи поетичного образу, що реалізує комічне (гумористичне, іронічне, сатиричне, саркастичне) начало, визначаються правилами поетичної граматики, що уможливило порушення усталеної в мові традиційної сполучуваності слова, поєднання різностильових мовленнєвих шарів, відхилення від словотворчих, морфологічних норм побутової мови тощо. Будучи синтагматично локалізованими, мовні одиниці поетичного тексту водночас не локалізовані у своїх проспективних і ретроспективних смислових зв'язках із структурними елементами поетичного тексту. Комічне часто й постає як таке лише в контексті розгляду домінант словесно-художньої побудови тексту.

Сама природа комічного вимагає – як один із методологічних принципів мовного аналізу «поетики смішного» – посилену увагу до таких явищ, як оцінка, оцінне значення, конотативність. Комічне – це завжди оцінка, у тому числі й оцінка, виражена за допомогою мовних одиниць, що мають (або набувають у поетичному тексті) оцінну семантику. «Поетична мова, – зауважує В. Калашник, – не тільки творчо використовує наявні словесні засоби образності, а й активно поповнює їх запас новими утвореннями. До останніх належать і численні образно-смыслові єдності – надслівні художні номінації, семантичну основу яких становить переосмислення одного слова в контексті іншого чи інших. Унаслідок смислової трансформації виникає такий важливий компонент нової цілісної семантики, як конотативне значення, що являє собою вираження емотивно-оцінювального ставлення суб'єкта мовлення до позначуваного висловлюванням явища дійсності. Одним із різновидів конотації, яка бере участь у формуванні смислової структури образно-смыслові єдності, є іронічність» [3, с. 32].

На суб'єктивному началі комічного, в якому провідну роль відіграють оцінні значення, наголошує й І. Беляєва: «Ілюктивний потенціал оцінних висловлювань із неузгодженістю пропозиціонального і ситуативного значень часто містить почуття незадоволення, драгітливості, жалкування, тобто охоплює експлікацію негативного ставлення адресата до предмета мовлення» [1, с. 20].

Можна сказати, що комічне є художньо-естетичним феноменом, який відображає осмислення стану речей у полі аксіологічної семантики (справжній / фальшивий, добрий / злий, гарний / поганий і т. ін.). Отже, і сама структура комічного образу більшою чи меншою мірою імплікує мовні одиниці з емоційно-оцінним значенням. Останнє може мати інгерентну або адгерентну природу, а сам оцінний компонент може займати різне місце в структурі лексичного значення: «розташовуватися» на різних рівнях його ієрархічної організації, бути більш або менш значущим із художньо-прагматичної точки зору.

Важливою умовою лінгвістичного аналізу специфіки мовних засобів і прийомів творення комічного є аналіз конструктивних елементів поетичної образності в плані демонстрації їхнього емоційно-експресивного заряду, оцінної семантики, які виявляються шляхом застосування описового, компонентного та порівняльного методів аналізу.

«Декодування» комічного передбачає посилену увагу не тільки до семантики мовних одиниць, особливостей їх синтагматики, асоціативних зв'язків, але й до тих явищ, що лежать поза мовою – явищ об'єктивної дійсності. Комізм обов'язково (звичайно, більшою чи меншою мірою, імпліцитно чи експліцитно) пов'язаний із серйозністю: знання світу подій, стану

речей у їх, так би мовити, нормативній онтологічній заданості дозволяє зрозуміти динаміку зображуваного за певною шкалою: трагічне – серйозне – комічне.

Винятково важливим є те, що комічне часто ґрунтується на актуалізації енциклопедичної інформації як цілого образу, так і його окремих складників. Звідси – необхідність урахувувати не тільки власне мовні, але й позамовні чинники у процесі лінгвістичного аналізу засобів і прийомів творення комічного.

Комічне – це категорія естетики та поетики, що відбиває невідповідність між недосконалим, тим, що віджило, неповноцінним змістом явища чи предмета і його формою, що претендує на повноцінність і значущість. Види комічного відзначаються своїми диференційними ознаками. В онтологічному плані між гумором, іронією, сатирою та сарказмом немає неперехідної межі. Вони взаємодіють між собою, часто переходячи один в одного, увиразнюючи при цьому характерні особливості.

Як складник художнього тексту комічне реалізується в його структурі через використання різноманітних мовних засобів. Кожний конкретний вид комічного має свою вербальну доміную, яка найбільшою мірою відповідає особливостям такого оцінного ставлення до дійсності та її осмислення, що породжує комічне значення. Це зумовлює специфіку використання різних мовних засобів та їхні функціональні властивості.

Адекватне іманентним властивостям об'єкта дослідження розуміння місця й ролі мови у творенні комічного, що досягається застосуванням відповідних мовних засобів, може бути здійснено шляхом лінгвістичного аналізу мови (у нашому випадку поетичних текстів) з урахуванням того, що певні засоби є формою, яка у своєму змістовому наповненні відсилає до певної позамовної ситуації, певних відношень між явищами дійсності, до системи ціннісних координат, крізь які «фільтрується» дійсність. Мовний засіб творення комічного важливий і цінний не тільки тому, що за його допомогою досягається певний художній ефект, а й тому, що він активізує в читача екстралінгвальні знання – комічне осмислюється на денотативному рівні, де важливу роль відіграє енциклопедична інформація, пресупозиції, смислові імплікації тощо.

Література:

1. Беляева И. А. Высказывания субъективной семантики как языковые средства создания комического эффекта в речевой коммуникации / И. А. Беляева // Комическое в мировом литературном процессе XX века (художественная практика и проблемы научного осмысления): Тез. докл. и сообщ. межгосударств. науч. конф. – Харків, 1992. – С. 20–21.
2. Івашина О. Червона шапочка іронії або іронія як кістка і привид буття / О. Івашина // Іронія: Збірник статей. – Львів: Літопис; К.: Смолоскип, 2006. – С. 101–108.
3. Калашник В. С. Конотація іронічності в семантичній структурі образно-смислової єдності / В. С. Калашник // Комическое в мировом литературном процессе XX века (художественная практика и проблемы научного осмысления): Тез. докл. и сообщ. межгосударств. науч. конф. – Харків, 1992. – С. 31–33.
4. Калашник В. С. Фразотворення в українській поетичній мові радянського періоду: Семантико-типологічний аспект. / В. С. Калашник – Харків: Вища школа, 1985. – 172 с.
5. Рамірес Хосе Луїс. Існування іронії як іронія існування / Рамірес Хосе Луїс // Іронія: Збірник статей. – Львів: Літопис; К.: Смолоскип, 2006. – С. 187–218.
6. Соловей Е. С. Українська філософська лірика: Навч. пос. із спецкурсу / Е. С. Соловей. – К.: Юніверс, 1999. – 368 с.

УДК: 811.11:371.134:316.77

О. В. Юдіна,

Запорізький національний університет, м. Запоріжжя

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ДО ДІЛОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

У статті розглядається проблема іншомовної професійної підготовки студентів до ділової комунікації відповідно до вимог суспільства, визначаються ефективні шляхи вдосконалення навчально-виховного процесу у руслі сучасних тенденцій мовної освіти, описуються методи та прийоми організації навчання іноземної мови професійного спрямування для забезпечення його максимальної ефективності.

Ключові слова: іншомовна професійна підготовка, ділова комунікація, методи та прийоми навчання, іноземна мова професійного спрямування, демократизація, автономія, індивідуалізація, інтенсифікація, інформатизація навчального процесу.

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ПРОЦЕССА ИНОЯЗЫЧНОЙ ПОДГОТОВКИ СТУДЕНТОВ К ДЕЛОВОЙ КОМУНИКАЦИИ

В статье рассматривается проблема иноязычной профессиональной подготовки студентов к деловой коммуникации согласно требованиям общества, определяются эффективные пути совершенствования учебно-воспитательного процесса в русле современных тенденций языкового образования, описываются методы и приемы организации обучения иностранному языку профессиональной направленности для обеспечения его максимальной эффективности.

Ключевые слова: иноязычная профессиональная подготовка, деловая коммуникация, методы и приемы обучения, иностранный язык профессиональной направленности, демократизация, автономия, индивидуализация, интенсификация, информатизация учебного процесса.

IMPROVING THE PROCESS OF FOREIGN LANGUAGE TRAINING THE STUDENTS FOR BUSINESS COMMUNICATION

The article deals with the problem of foreign language training the students for business communication in conformity with the society demands, effective ways to improve the process of teaching and education are set in line with modern trends of language education, the methods and techniques of organizing the training in foreign languages for special purposes are described to provide its ultimate effectiveness.

The factors of the effective process of foreign language training have been described. These factors are the democratization, autonomy, individualization, intensification, informatization of educational process in foreign language. The realization of these areas contributes to the improvement of the educational process of foreign language business communication at the European level, which is the key to successful implementation of the principles of the Bologna Declaration to the educational process.

To optimize the process of foreign language training the students in Ukrainian higher educational institutions there are certain conditions that we associate with the factors that influence the formation of motivation in foreign language learning.